

Vides avārijas un draudi apkārtējai videi

Valsts vides dienesta darbības jomas

Piesārņojošās
darbības

Atkritumu
apsaimniekošana
un iepakojums

Ražotāju
atbildības
sistēmas

Zivju resursu
kontrolē

Derīgo
izrakteņu ieguve un
ūdens resursi

Jūras
piesārņojums

Vides
nosacījumi būvniecībai un
teritoriju attīstībai

Piesārņoto
vietu pārvaldība

Radiācijas
drošība

Avāriju
pārvaldība

**Izsniedz
atļaujas**

**Kontrolē atļaujas
nosacījumu ievērošanu**

**Pārbauda dabas
resursu nodokļa
aprēķinu**

Rīcību algoritms

*Civilās aizsardzības komisija

Operatora pienākumi

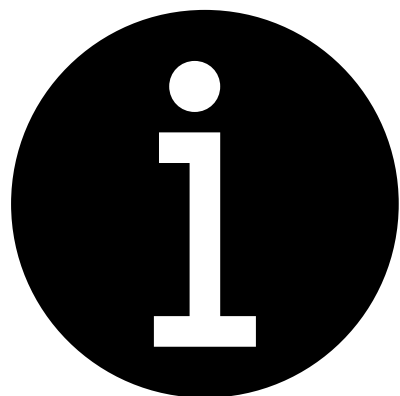

Gadījumos, kad pārkāpti piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumi vai apdraudēta šo nosacījumu turpmākā ievērošana, vai ir radies cilvēku dzīvībai, veselībai vai videi (gaisa, ūdens, augsnes) bīstams piesārņojums, vai pastāv nopietni šāda piesārņojuma rašanās draudi:

- ✓ nekavējoties par to ziņot VVD
- ✓ rīkoties tā, lai nodrošinātu, ka iekārtu normālā darbība tiek atjaunota visīsākajā laikā vai tiek novērsts iespējamais atļaujas nosacījumu ievērošanas apdraudējums

Ko nosaka normatīvais regulējums?

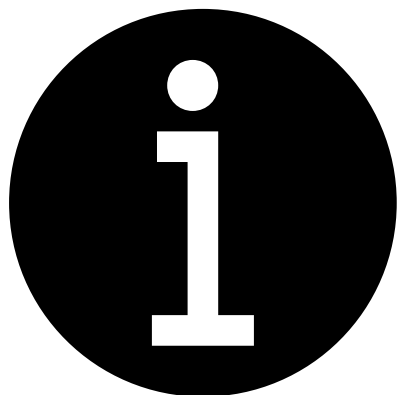
Vides aizsardzības likuma 35.panta «Nepārvarama vara un citi izņēmumi» trešajā daļā noteikts:

Nepārvaramas varas gadījumā operators **nekavējoties rakstveidā informē Valsts vides dienestu par kaitējumu videi vai tiešiem kaitējuma draudiem**, ja iespējams, norādot veiktos un plānotos pasākumus, lai novērstu, ierobežotu vai samazinātu kaitējumu videi vai tiešus kaitējuma draudus, kā arī nekavējoties veic visus neatliekamos pasākumus.

Ko nosaka normatīvais regulējums?

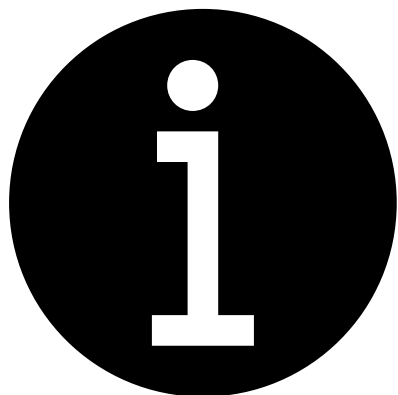
Dabas resursu nodokļa likuma 22.panta «Nodokļa aprēķināšana par piesārņojumu, kas emitēts vidē nepārvaramas varas dēļ vai noteiktā laika periodā sakarā ar iekārtai netipisku darbību» pirmajā daļā noteikts:

Nodokli par piesārņojumu, kas emitēts vidē nepārvaramas varas dēļ, aprēķina par visu piesārņojuma apjomu kā par limita robežās emitēto piesārņojumu, ievērojot nosacījumu, ka nodokļa maksātājs par šādu piesārņošanu nekavējoties, bet **ne vēlāk kā vienas darbdienas laikā ir rakstveidā informējis Valsts vides dienestu un veicis ar Valsts vides dienestu saskaņotus pasākumus, lai novērstu turpmāku piesārņošanu**

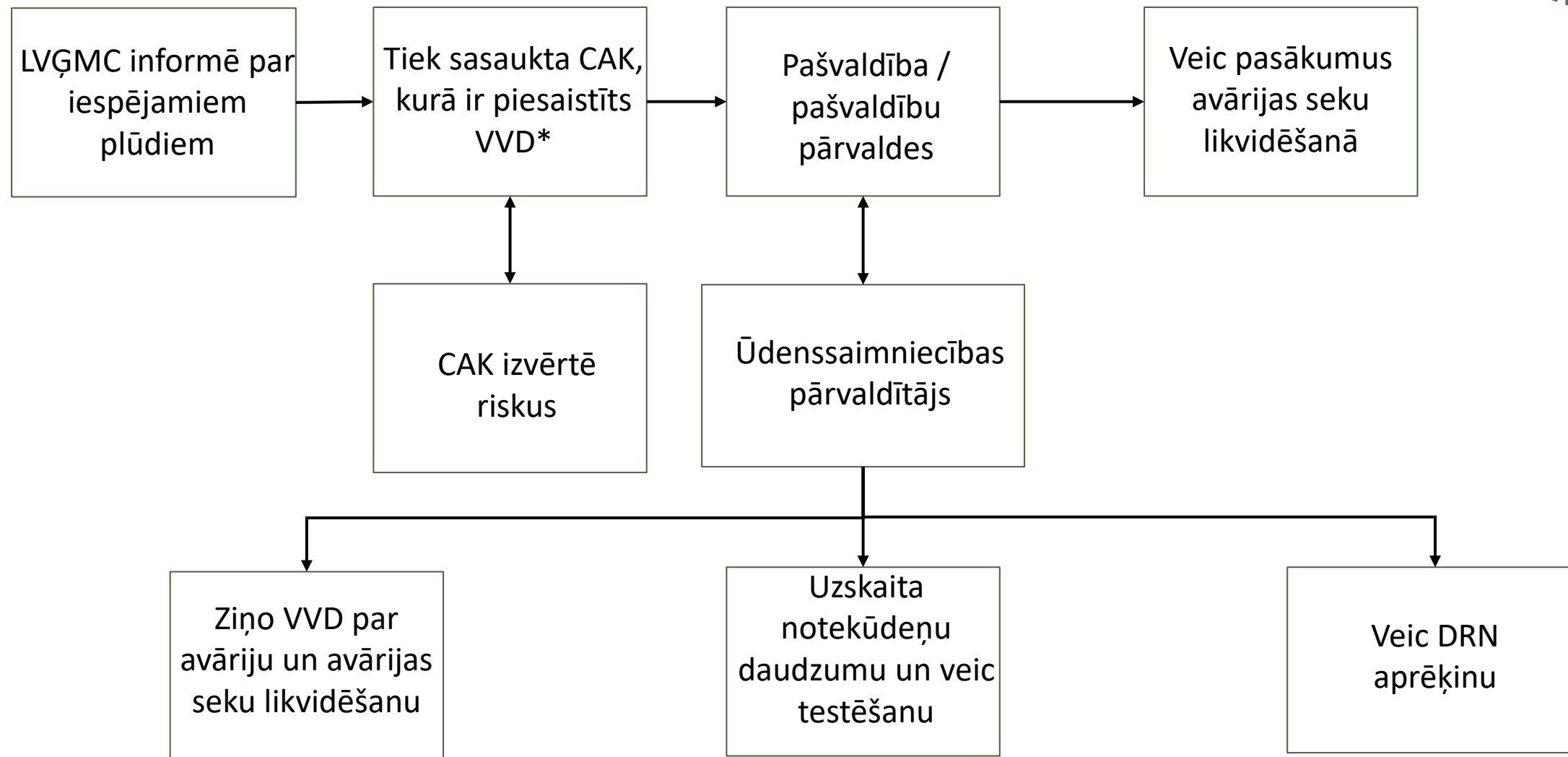
Ko nosaka normatīvais regulējums?

Dabas resursu nodokļa likuma 22.panta «Nodokļa aprēķināšana par piesārņojumu, kas emitēts vidē nepārvaramas varas dēļ vai noteiktā laika periodā sakarā ar iekārtai netipisku darbību» otrajā daļā noteikts:

Ja nodokļa maksātājs par nepārvaramas varas iestāšanos nav informējis Valsts vides dienestu un nav veicis pasākumus, lai novērstu turpmāku piesārņošanu, faktiski emitēto piesārņojumu ieskaita nodokļa maksātājam noteiktajā limitā. Nodokli par vides piesārņošanu limita robežās maksā atbilstoši šā likuma pielikumos noteiktajai likmei, bet par piesārņojumu, kas emitēts vidē virs limita, maksā nodokli **desmitkārtšā apmērā**.

Pali, plūdi un avārijas situācijas

*VCAP 5.pielikumā VVD nav kā iesaistītā institūcija, pašvaldība piesaista VVD pēc nepieciešamības.

Valsts vides dienesta rīcība

- ✓ Vides risku novērtēšana - ūdens/ augsnes piesārņojums
- ✓ Sabiedrības informēšana par aktuālo situāciju un ietekmētajām teritorijām

Pēc nepieciešamības - vides ekspertu, Veselības inspekcijas, VSIA "Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", krasta apsardzes, u.c. ekspertu piesaiste.

2024. gada jūlija vētras radītie plūdi

Plūdi Jūrmalā

Pārlietu lielās hidroloģiskās slodzes rezultātā:

1. Lokālā kanalizācijas spiedvada plīsums Laimdotas ielas rajonā, Vaivaros.
2. Maģistrālā spiedvada plīsums Vārnukrogā.

Secinājumi:

Informācija netika sniegta operatīvi. VVD informāciju par notikumu saņēma tikai pēc tās pieprasīšanas pašvaldībai un kapitālsabiedrībai. Saņemtā informācija bija fragmentāra un neatbilda reālajai situācijai.

Plūdu seku likvidēšanā iesaistījās LR Zemessardze, bet tās potenciāls netika izmantots.

Plūdi Rīgā

Spēcīgo lietusgāžu dēļ, radās kanalizācijas sistēmas hidrauliskā pārslodze, kā rezultātā izmantotas avārijas izplūdes, kopumā novadot vidē 421 853 m³ neattīrītu notekūdeņu.

Secinājumi:

Informācija par novadītajiem notekūdeņu daudzumiem un avārijas izplūžu slēgšanu bija neprecīza un neatbilda esošajai situācijai.

Kanalizācijas noplūde Uzvaras parka dīķī, Rīgā

Kanalizācijas sistēmas hidrauliskā pārslodzes dēļ, Uzvaras parka dīķī tika konstatēta kanalizācijas notekūdeņu noplūde.

Secinājumi:

Vētra ar spēcīgām lietusgāzēm notika 29.07.2024, pašvaldības kapitālsabiedrības bija informētas par kanalizācijas notekūdeņu noplūdi, savukārt Civilās aizsardzības komisija par avārijas situāciju tika sasaukta tikai 05.08.2024.

Plūdi Jelgavā

Spēcīgo lietavu rezultātā applūda zemākās vietas pilsētā.

Rezerves izplūdes netika atvērtas. Ūdens uz attīrīšanas iekārtām tika regulēta ar stacijas palīdzību. Vairākas dienas ūdens turpināja stāvēt uz ielām, kas paaugstināja draudus iedzīvotāju veselībai.

Secinājumi:

Notika operatīva informācijas aprīte starp VVD un Jelgavas pašvaldības operatīvās informācijas centru, kurš koordinēja situāciju Jelgavā.

Konstatētās problēmas

Valsts vides dienests NESANEM vai fragmentāri saņem informāciju par avāriju vai avārijas situāciju pašvaldībā.

Dažkārt konstatēta nepilnīga komunikācija pašvaldību kapitālsabiedrībās un struktūrās - VVD saņem neprecīzu vai nepietiekamu informāciju par veiktajiem pasākumiem avārijas situācijas seku novēršanā un vidē nokļuvušajiem neattīrīto notekūdeņu apjomiem.

Civilās aizsardzības komisijās ir atšķirīgas pieejas saistībā ar avārijas situāciju risināšanu.

Apdzīvotu teritoriju applūšana, kas saistīta ar meliorācijas sistēmu likvidēšanu, neapsaimniekošanu vai neesamību, veicinot ūdens uzkrāšanos.

Risinājumi / ieteikumi

Kapitālsabiedrībā/pašvaldībā tiek norīkota atbildīgā persona, kuras rīcībā ir aktuālā informācija par veiktajiem pasākumiem avārijas seku novēršanā, šī persona veic komunikāciju ar VVD.

Kapitālsabiedrība informē VVD par avāriju vai avārijas situāciju.

Pašvaldības pārskata riskus Civilās aizsardzības plānā, veic to aktualizēšanu atbilstoši esošajai situācijai. Atbildīgās personas ir apmācītas par plāniem un rīcībām noteikto risku gadījumā.

Civilās aizsardzības komisijai apzināt pieejamos materiālos un intelektuālos resursus. Labākās prakses pārņemšana starp Civilās aizsardzības komisijām (struktūras un darba organizēšana, konkrētu situāciju risināšana).

Pašvaldību atbildība par būvprojektiem un to realizāciju saistībā ar jaunu meliorācijas sistēmu izveidošanu, veco sistēmu uzturēšanu un atjaunošanu (novadgrāvju un caurteku tīrīšana un atjaunošana).

Dabā balstīti risinājumi – zaļās infrastruktūras izveide lietus ūdens pārslodzes mazināšanai.

Problēmas ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtās (NAI)

- × NAI projektēšanas un izbūves gaitā nav pietiekami izvērtēts ieplūstošo notekūdeņu sastāvs un īpašības, kā rezultāta rodas NAI pārslodze vai nepietiekama noslodze;
- × Lietus kanalizāciju sistēmu savienošana ar kanalizācijas notekūdeņu tīkliem, kā rezultātā intensīvu lietusgāžu laikā notiek aktīvo dūņu izskalošanās;
- × Morāli un fiziski (tehniski) novecojušas NAI;
- × Netiek nodrošināta atbilstoša NAI apkope un uzraudzība;

Risinājumi ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtās (NAI)

- ✓ Savlaicīgi paredzēt pašvaldības budžetā finansējumu problēmsituāciju NAI novēršanai;
- ✓ Veikt kanalizācijas sistēmu uzlabošanu (pārbūvi) atbilstoši faktiskajai situācijai, lai novērstu sistemātisku vides piesārņošanu;
- ✓ Nodalīt lietus kanalizāciju sistēmas no kanalizācijas tīkliem, lai neradītu hidroloģisko pārslodzi NAI;
- ✓ Regulāra NAI apsekošana un uzraudzība;

Atkritumu aizdegšanās

Atkritumu apsaimniekošanas iekārtas

Lai mazinātu ugunsgrēku risku atkritumu apsaimniekošanas iekārtās, nodrošinātu atļaujās noteikto prasību izpildi un nodrošinātu vienotas pieejas īstenošanu, VVD pārskatīja izsniegtās atļaujas, izvirzot šādus nosacījumus:

- ✓ Noteikt vienlaicīgi uzglabājamo apjomu iekārtā
- ✓ Atļaujās noteiktais kopējais atkritumu apsaimniekotais gada apjoms nevar būt vienāds ar vienlaicīgi atļauto atkritumu uzglabāšanas apjomu
- ✓ Noteikt atkritumu izvešanas biežumu
- ✓ Noteikt nosacījumus atkritumu uzglabāšanai (piemēram, beramkravas,nojume, kļpas, konteiners), izvērtējot arī laika apstākļu ietekmi (lai nepasliktinātu materiālu kvalitāti)

Kopā konstatētas 114 iekārtas, kurās tiek uzglabāti viegli degoši sadzīves atkritumi

53 atkritumu uzglabāšanas iekārtās tika konstatēti viegli degošu sadzīves atkritumu uzkrājumi:

- ✓ Pārskatītas 42 atļaujas
- ✓ 8 atkritumu uzglabāšanas organizācijām tika konstatēta finanšu nodrošinājuma neesamība (nevar veikt saimniecisko darbību atkritumu apsaimniekošanas jomā bez finanšu nodrošinājuma)
- ✓ 1 atļauja tiek pārskatīta 2024.gadā
- ✓ 2 atļaujas tika atceltas, jo attiecīgās atkritumu apsaimniekošanas organizācijas vairs neeksistēja

Ugunsgrēks atkritumu apsaimniekošanas poligonā "Piejūra"

Iespējams tīšas dedzināšanas rezultātā, izcēlās ugunsgrēks atkritumu apsaimniekošanas poligonā "Piejūra"

Secinājumi:

Operatora teritorijā tika pārsniegts atkritumu uzglabāšanas apjoms

Konstatētās problēmas atkritumu apsaimniekošanas iekārtās, kurās izceļas ugunsgrēki

- × Tīša dedzināšana
- × Pašaizdegšanās
- × Remontdarbu veikšanas atkritumu apsaimniekošanas iekārtās (piemēram, metināšana, slīpēšana, u.c. remontdarbi)
- × Elektriskās instalācijas un pašas iekārtas bojājumi
- × Uzglabātais atkritumu apjoms pārsniedz atļaujā noteikto
- × Atkritumos atrodas viegli uzliesmojoši priekšmeti (piem., baterijas, elektroniskās cigaretes)
- × Ugunsgrēks blakus esošajā teritorijā

Risinājumi / ieteikumi operatoram

- ✓ Veikt personāla apmācības rīcībai ugunsgrēkos un ugunsdzēsības inventāra lietošanā
- ✓ Veikt organizatoriskus pasākumus iekārtu remontdarbu laikā, ar mērķi izslēgt aizdegšanās iespējas
- ✓ Uzturēt objektā tīrību un kārtību
- ✓ Regulāri tīrīt darba aprīkojumu - putekļu un uzkrātā materiāla likvidācija
- ✓ Stingri ievērot atļaujas nosacījumus un neuzglabāt lielāku atkritumu daudzumu par noteikto

Ieteikumi pašvaldībām

Kam pievērsts uzmanību darbā ar uzņēmumiem, izvirzot drošības prasības

Izvērtēt uzņēmuma iespējas un nepieciešamību:

- ✓ ierīkot automātisko ugunsdzēsības sistēmu
- ✓ uzstādīt video novērošanas un termo-kameras potenciāli iespējamās aizdegšanās vietās
- ✓ izvietot mobilās ugunsdzēsāmās iekārtas

Pievērst uzmanību tam, vai uzņēmumos ir apmācīti ugunsdrošības speciālisti

Paldies par uzmanību!

VIDES SOS TĀLRUNIS
+371 26338800 (24/7)

E-PASTS:
okc@vvd.gov.lv
videssos@vvd.gov.lv

